



Namatek
True Education

Environmental Management System

www.namatek.com

سیستم مدیریت
زیست محیطی

فهرست مطالب

1. تعریف سیستم مدیریت زیست محیطی
2. هزینه ها و مزایای استقرار سیستم مدیریت زیست محیطی
3. سیستم مدیریت زیست محیطی ISO 14001

به مجموعه ای از فرآیندها و فعالیت هایی که با هدف کاهش اثرات زیست محیطی انجام می شوند، سیستم مدیریت زیست محیطی یا EMS گفته می شود. همچنین در این سیستم ها تلاش می شود که بازده عملیات اجرایی در محیط زیست را افزایش دهند. در این مقاله اطلاعاتی را در اختیار مشاغلی مانند بنگاه های کوچک اقتصادی و صنایع خصوصی که با این نوع سیستم فعالیت می کنند، قرار خواهیم داد.

تعریف سیستم مدیریت زیست محیطی

این سیستم با چارچوب های مشخص به سازمان ها کمک می کند که با ارزیابی و بهبود عملکرد به اهداف زیست محیطی خود دست پیدا کنند. بررسی و ارزیابی مداوم باعث ایجاد فرصت های بهبود و پیشرفت در عملکردهای محیط زیستی سازمان ها می شود. EMS هیچ سطح خاصی از کارایی را به صورت یک نسخه واحد برای تمام شرکت ها در نظر نمی گیرد؛ بلکه رویکرد EMS در هر سازمان متناسب با اهداف و فعالیت های اجرایی آن تنظیم می شود.

سیستم مدیریت زیست محیطی پایه

رفع سیستماتیک و کاهش هزینه نظارت های لازم در فعالیت های سازمانی فرصتی است که EMS ایجاد می کند. اقدامات بهداشتی و امنیتی

پیشگیرانه به کاهش بروز خطرات احتمالی حین کار کمک می کند. همچنین هنگام وقوع حوادث ناگهانی، نیاز به سرپرستی کارکنان و مدیریت بحران امری اجتناب ناپذیر است. بنابراین به کارگیری این سیستم مدیریتی حتی در مواقع بحران نیز تاثیرگذار خواهد بود.

اصول پایه در EMS عبارت هستند از:

1. بررسی اهداف محیطی سازمان
2. تجزیه و تحلیل اثرات زیست محیطی و الزامات قانونی آن
3. تعیین فعالیت ها و اهداف محیطی جهت کاهش اثرات زیست محیطی مطابق قوانین موجود
4. برنامه ریزی هدفمند به منظور دستیابی به اهداف و تحقق آن ها
5. نظارت و سنجش مستمر میزان پیشرفت در راستای تحقق اهداف
6. حصول اطمینان از امنیت محیط کار کارکنان
7. بررسی فرآیند EMS و اعمال پیشرفت ها

هزینه ها و مزایای استقرار سیستم مدیریت زیست محیطی



هزینه های مربوط به سیستم مدیریت زیست محیطی در دو بخش طبقه بندی می شود:

1. بیرونی

2. درونی

همچنین این سیستم مزیت های بسیاری دارد که در ادامه امکان مطالعه آن ها برای مهندسان فراهم شده است.

هزینه های داخلی

1. زمان کارمندان و مدیر بخش عمده ای از منابع EMS به شمار می رود که سازمان ها مصرف می کنند.

2. زمان های مورد نیاز

هزینه های خارجی

1. مشاوره بالقوه

2. آموزش بیرونی کارمندان

مزیت های بالقوه

1. افزایش عملکردهای محیطی

2. پیشرفت موفق و قابل قبول

3. جلوگیری از آلودگی

4. حفاظت از منابع طبیعی

5. دستیابی به مشتریان و بازارهای جدید

6. تقویت روحیه کارکنان

7. افزایش بازدهی و کاهش هزینه ها

8. القای تصویری پیشرفته از عملکرد سازمان بین مردم، وام دهندگان و

سرمایه گذاران

9. افزایش آگاهی کارمندان نسبت به مسئولیت های محیطی

سیستم مدیریت زیست محیطی ISO 14001

این سیستم با پیروی از یک چرخه، تمایل سازمان ها را در بهبود مداوم عملکردهای محیطی خود، بیشتر می کند. سازمان ها ابتدا باید تعهدات مربوط به سیاست های زیست محیطی را بپذیرند. سپس بر اساس سیاست های خود، به برنامه ریزی جهت دستیابی به اهداف تعیین شده، اقدام کنند. مرحله بعد اجرای تمام فعالیت هایی که منجر به بهبود عملکردهای محیطی می شود، مربوط می شود. بنابراین در انتها سازمان کارایی خود را ارزیابی کرده و مشاهده می کند که آن ها تا چه اندازه در دستیابی به اهداف موثر بوده اند. اگر بعد از این مرحله نتیجه گیری شود که در رسیدن به اهداف پیشرفتی صورت نگرفته است، اقدامات اصلاحی باید انجام شوند. گزارش مراحل طی شده و نتایج آن جهت بررسی کارآمدی یا ناکارآمدی EMS، در اختیار مدیریت ارشد است. در این حالت، پس از تجزیه و تحلیل ها، مدیریت به طور مجدد سیاست های زیست محیطی را بازنگری کرده و اهداف جدیدی را در قالب یک برنامه اصلاح شده، تعیین می کند.



بنابراین شرکت موظف به اجرای بند به بند موارد اصلاحی ذکر شده است. روند تکراری این چرخه در تمامی فعالیت ها منجر به بهبود مداوم عملکرد می شود. پنج گام اصلی EMS که توسط استانداردهای ISO 14001 تعیین شده است، در ادامه معرفی خواهند شد.

تعهد و سیاست

تعهد به بهبود فعالیت های زیست محیطی از ویژگی های مدیریت عالی در یک سازمان محسوب می شود. همچنین در این سازمان ها مدیریت وظیفه تعیین خط مشی های محیطی را بر عهده دارد. بنابراین پایه سیستم مدیریت زیست محیطی بر اساس تعیین سیاست ها شکل می گیرد.

برنامه ریزی

در این مرحله ارگان مورد نظر به تبیین جنبه های زیست محیطی عملیات خود می پردازد. منظور از جنبه های زیست محیطی توجه به مواردی است که منجر به ایجاد آلودگی در اطراف و محل کار می شوند. آلاینده های هوا و زباله های خطرناک علاوه بر آلودگی محیط زیست بر سلامتی افراد نیز تاثیر منفی دارند. در این راستا، نهادهای مختلف یا کارخانه ها تصمیم به انتخاب معیارهایی می گیرند که متناسب با نوع فعالیت آن ها اهمیت بسیاری دارد. به عنوان نمونه ممکن است کارخانه ای معیارهای خود را براساس حفظ سلامت و ایمنی کارگران، رعایت جنبه های محیط زیستی و کنترل هزینه ها تنظیم کند. پس از گزینش معیارها، هدف گذاری های پیش روی آن ها باید تعیین شوند. این هدف در مثال قبل ممکن است کاهش میزان استفاده از مواد شیمیایی باشد. بخش پایانی تدوین یک برنامه عملی به منظور دستیابی به اهداف است. به این معنا که تعیین کامل مسئولیت ها و تشریح مراحل فعالیت ها به صورت مشخص انجام می شود.

اجرا

یک شرکت به منظور انجام برنامه های خود از منابع مختلف مالی، انسانی و غیره در آن ها استفاده می کند. نباید فراموش شود که آموزش و افزایش

آگاهی کارکنان نیز یک عامل مهم در بهبود عملکرد است. در این مرحله علاوه بر انجام کامل مراحل عملیاتی از پیش تعیین شده و ایجاد ارتباط های داخلی و خارجی باید به مستند سازی تمامی مراحل و نتایج نیز توجه شود.

ارزیابی

شرکت ها با سنجش عملیات از روند دستیابی به اهداف مطلع می شوند. اگر در ارزیابی ها عدم دستیابی به هدف ها مشخص شود، رویکرد باید در سمت انجام اقدامات اصلاحی قرار گیرد.

بررسی و بازنگری

در مدیریت های برتر بررسی نتایج و ارزیابی آن ها از میزان عملکرد سیستم مدیریت زیست محیطی خبر می دهد. همچنین مشخص می شود که آیا سیاست های اصلی EMS با ارزش های سازمانی سازگاری دارد یا خیر؟ بنابراین طرح ها به منظور بهینه سازی و افزایش اثربخشی بازنگری می شوند. این مرحله یک چرخه بهبود دائمی در شرکت ها ایجاد می کند.

نتیجه گیری

استفاده از سیستم مدیریت زیست محیطی جهت کاهش اثرات زیست محیطی ناشی از فعالیت های تولیدی، صنعتی و غیره اهمیت دارد. ایجاد ایمنی در محل کار و شرایط کاری جهت جلوگیری از آسیب به کارکنان بخشی

از اهداف این سیستم است. سیستم مدیریت زیست محیطی علاوه بر ایجاد اشتیاق در شرکت ها، در کاهش هزینه ها و بهبود عملکرد آن ها در زمینه فعالیت های زیست محیطی تاثیر چشمگیری دارد. همچنین استانداردهای ISO 14001 با ایجاد یک چرخه به طور دائم باعث بهبود کارایی شرکت ها می شود.

پنج گام این چرخه عبارت هستند از:

1. تعهد و سیاست

2. برنامه ریزی

3. اجرا

4. ارزیابی

5. بازنگری